עולת ראיה — ברכות נטילת ידים ואשר יצר

ברוך אתה ד"א, מ"ה אשר קב"ו, על נטילת ידים. טהרת הידים שלפני התפלה וברכתה, מנשאת היא את נפשנו, לרום המחשבה של יסוד התפלה, שהיא ברום עזה באה באמת עם טהרת המפעלים ועם קדושת החיים הנעשים בפועל כפים. התפלה תביע את זהר הנפש, את רוממות כבוד אל הנובעת מתוך הנשמה הטהורה. אבל הנביעה הזאת בא תבא בטהרתה רק עם טהרת המעשים שבחיים המפעליים, הנעשים בפעולת הידים. והנה הטהרה של המעשים ובר הכפים הם הם המכשירים את התפלה, וכמו כן עוזרת היא התפלה לצחצח את הנפש, להעמיד אותה במכון אורה, להראות לה את כבוד הקודש, את אור ד' ונעם קדשו, שהוא קשור הרבה עם טהרת המעשים. אמנם הטהרה המעשית יש בה מדות רבות ושונות, מדרגות ע"ג מדרגות, זו למעלה מזו. וכשמוצלות הידים מכל טומאה, מכל פעולה ירודה ומזוהמה, צריכות הן להנשא לרום עליון, להיות מנוטלות ומורמות למעשים כבירי קודש, מלאי חסד והדרת קודש, – הקדושה של נטילת ידים, ופאר החיים שבהגיגות ברכתה.

ברוך אתה ד"א מ"ה, אשר יצר את האדם בחכמה. הצורה האנושית. היא ההופעה מאורה של החכמה העליונה, וכח החכמה ביפעתה הניח את חותמו על צורתו של האדם, בהדרת פניו, בסגולתו הרוחנית ובעדינות חייו הפנימיים, המלאים אור חיים מלאים חכמה ושכל.וכלול בזה ג"כ מה שלצורך קיומו של האדם בצביונו צריך הוא לכ"כ תנאים מרובים, שהם צריכים לשמור את תפקידם בדיוק נמרץ מאד, וגם שעם כל החכמה המפוארה, שצורת האדם מלאה ממנה, לא חסר בו הבורא יתברך מפני זה כל צורך שלהחיים הטבעיים אשר לבעלי החיים בתכונתם החמרית. הקשר הזה מורה לנו, שהחכמה העליונה יש לה בזה בודאי מגמה נפלאה מאד, להחתים את חותם הזהר של החכמה המאירה, על תכונה חמרית קדורה, מאוגדת בתנאים ארציים כל כך מוגבלים ומושפלים.

וברא בו נקבים נקבים, חלולים חלולים. יחש יש להאדם, בצורתו העליונה המלאה חכמה, עם כל התנאים הבהמיים, של הנקבים השונים והחלולים שלו, שתנאי חייו הם כ"כ אחוזים בהם, עם כל עליוניות, כמו שהם אחוזים אצל שאר בע"ח, שכל ערך חייהם איננו כ"א הצד הטבעי החמרי שלהם בלבד.

גלוי וידוע לפני כסא כבודך, שאם יפתח אחד מהם או אם יסתם אחד מהם, אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת. בעלי החיים כולם, שתפקידיהם עשויים כולם בהכרח של טבע, בלא בחירה חפשית, אין זה פלא כל כך כשהם נתונים בתנאי חיים, שהם צריכים כ"כ דיוק. שהרי ככה, היא הטבע כולה, הפועלת בחוקיה בתכלית הדיוק. אבל הפלא הגדול הוא אצל האדם, שהבחירה החפשית שלו מטביעה היא על חייו חותם של רצון עצמי, ובשביל כך אין החוקים

הטבעיים שומרים בו כ"כ את תפקידם, ומ"מ במה שנוגע לעצם שמירת החיים, לא נתן הבורא לרצון החפשי של האדם שום כח להניא את המהלכים העקריים ממסלולם. ומאחר שידוע לפני כסא כבודו ב"ה, שאם חוקי החיים בטבעם לא יהיו די מדויקים בהפעלתם על האדם, לא יוכלו חייו הטבעיים לעמד, על כן שלל את כח הרצון וחופש הבחירה משלוט בחיים הטבעיים הבהמיים. ולא נתן לאדם שלטון על סתימת ופתיחת כלי גופו, המוטבעים בטבע העבודה החמרית של החיים, מאחר שאם הם ישנו את מהלכם הטבעי, מחוקם היסודי, לא יוכל האדם לחיות ולהתקיים אפילו שעה אחת, בהירוס האיתניות של הטבע בשליטתו על גופו.

ברוך אתה ד' רופא כל בשר, ומפליא לעשות. כל חיי הבשר הם מעמד של חולי, המתרפא תמיד ביסוד החיים עצמם, וזהו כל התכן של העכול וההזנה. אבל באדם בעל השכל וההכרה העליונה, בעל החכמה והצורה הרוחנית, שחוקיה הם אחרים לגמרי ועליונים הרבה מאלה התנאים המוכרחים להתקיים מצד התכונה של החיים הבהמיים, שהאדם קשור בהם ג"כ, הוא דבר פלאי, המביא אותנו להשתוממות על מפלאות תמים דעים, שהמטרות האציליות, עם כל הגובה והטוהר שלהן, הנן אחוזות בדיוק עם כל המטרות החמריות, עם כל הטפלות והכיעור שלהן, שההתאמה של חיי המחשך של החמריות עם חיי האור של הרוח, של האצילות ושל עדינות הרוח, היא הארה מפליאותיה של החכמה שביצירה העליונה, מפלאות תמים דעים, שכל פעלו הוא תמים, "אודך על כי נוראות נפליתי, נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד". הרי אנו רואים כאן התאמת ההפכים בצורה פלאית: מצד אחד המחלה, שהיא ההפך מהחיים בתכונתה הפנימית, בתור אחד מתפקידי החיים, שהרי הרפואה היא התכונה התדירית של העכול וההזנה, שהעלילות של המחלה היא ההכשרה של הרפואה, – ומצד שני התמזגות, של יצירת האדם בצורתו המלאה זהר, מקושרת עם כל התנאים של החמריות, ומתוך הפגישה של ההפכים באה ההקבלה היותר מופלאה, ומפליא לעשות.